

[SÉBASTIEN CHIÈZE] (MADRID)
AAN [CONSTANTIJN HUYGENS (DEN HAAG)]
23 OKTOBER 1675
6991

Antwoord op Huygens' brieven van 26 september 1675 (**6989**) en 27 september 1675 (verloren).

Samenvatting: Chièze zal de aanwijzingen van Huygens opvolgen. Hij feliciteert hem met zijn welbevinden.

Chièze zelf is weliswaar gezond, maar hij heeft in Spanje een vervelend leven.

Door Huygens ontvangen op 10 november 1675. Chièze schreef opnieuw op 26 maart 1676 (**7017**).

Primaire bron: Leiden, Univ. Bibl., Cod. Hug. 34: brief (dubbelvel, 15x21cm, abc | -; autograaf).

Vroegere uitgave: Worp 6, nr. 6991, pp. 367-368: onvolledig (<Du reste, Monsieur, ... conseil des Princes>, <sans considérer que ... *en el aire*>); rest samengevat.

Namen: D'Acosta; Luis de Grenada; Claude-Marie de Lapie; Lodewijk XIV; Petronella Moesselaars; Amalia van Solms; Frederik Valkenier; Willem III.

Plaatsen: Franche-Comté; San Felipe (klooster in Madrid).

Titels: *Obras* (Grenada 1657).

Transcriptie

¹Madrid, le 23 Octobre 1675.

Voz lettres, Monsieur, du 26 et 27 Septembre, arrivées le 19 de ce mois, m'apprennent l'une impénitence finale de Messieurs voz taciturnes d'enfans, et l'autre les particularitez de la mort de feu Son Altesse Madame la Princesse Douairière, avec ordre d'en donner part à Leurs Majestez, ce que je me prépare de faire Lundy prochain en équipage lugubre, en leur présentant les lettres de Son Altesse Sérénissime que vous m'avez adressées.

Du reste, Monsieur, je vous trouve le plus heureux homme du monde, d'avoir peu attraper à 79, une goûte qui n'est douloureuse que par vostre faute, et qui vous conduira au delà du siècle de mesme qu'elle fit le bon homme d'Acoste, mon devancier en l'intendance de Bourgoigne, pourveu que ²vous ne vous amusiez plus au Conseil des Princes.

Vous avez grande raison de dire qu'on me tantalize icy. *Operæ prætium* est de voir la fin que Son Altesse se propose, pouvant se la rendre bonne *al minimo supercilio*. Pour moy, je suis aux ordres du Maistre, et, passant tristement ma vie à quatre dents de moins chasque hyver, mon ratelier sera | b | bientôt net, autre bel ornement de visage.

Je vous écris la présente *con antojos como padre grave de convento*, car dans la moinerie, c'est un privilège qui s'acquiert à beaux deniers comptans, aussy bien que la permission aux frères lais de se faire *mutilar*, c'est à dire de porter la couronne. Et à ce propos il y avoit icy dans le Couvent de Saint-Philipe un frère revenu des Indes avec 6000 patagons, qu'il donna à garder à cette Provincial, à condition qu'il luy en donneroit 3000 *para mutilarse*. Quelque tems après, comme il pensa demander à *Su Reverendísima* le reste de son argent, le Révérend Père Provincial luy repondit *con mucho sossiego y affabilidad*: '*Vaya, ponga se antojos.*' Je les porte sans frais, graces à la gravité de mon caractère, et à mes *lustra decem*. Il ne paroît pour encores ny goûte ny colique en mon fait, et je suis aux escoutes de ce, dont il plaira à Dame vieillesse de marquer mon entrée *en sus ombrales*. [sic]

Cependant la Bourguignote me promet du fruit | c | nouveau pour le mois prochain en augmentation de famille, sans considérer que je suis confisqué partout, Sa Majesté Très-Chrestien ayant mis sous sa main royalle mes revenus de Bourgoigne et les gages des charges que vostre protection m'avoit fait avoir *suspendidos en el aire*. *Haste que Dios nos de su santa paz.*

---

1. Ontvangstnotitie van Huygens: <R 10 Novembre 1675.>.

2. <vous ne vous ne vous>.

Je ne sçay si *Fray Luis* sera arrivé en vos maison. En tout cas, il ne sauroit tarder. Si vous avez besoin de quelque autre chose, commandez promptement, et je vous le fairay tenir par le retour de la veufve du Sieur Falconier, Envoyé Extraordinaire de Messieurs les Estatz, mort despuis trois jours d'un mal de poitrine, dont il s'allita le jour après sa première audiance.

Vertaling

Madrid, 23 oktober 1675.

Uw brieven, mijnheer, van ³26 en ⁴27 september, die de 19de van deze maand zijn aangekomen, laten mij enerzijds de uiteindelijke verstoktheid van uw zwijgzame kinderen weten en anderzijds de ⁵bijzonderheden over de dood van wijlen Hare ⁶Hoogheid mevrouw de prinses-weduwe, met de opdracht Hunne ⁷Majesteiten daarvan kennis te geven, hetgeen ik van plan ben aanstaande maandag te doen in een rouwkoets om hen de brieven van Zijne ⁸Hoogheid, die u mij hebt toegezonden, aan te bieden.

Overigens, mijnheer, vind ik u de gelukkigste man ter wereld omdat u op uw 79ste jaar jicht hebt kunnen krijgen, die alleen door uw schuld pijnlijk is en die u zal vergezellen tot in de volgende eeuw, zoals ook het geval was met de brave D'Acoste, mijn voorganger in het beheer van Franche-Comté, mits u niet meer uw tijd verdoet in de Raad van prinsen.

U hebt groot gelijk als u zegt dat men mij hier kwelt. ¹Het loon voor het werk¹ is het doel te zien dat Zijne Hoogheid zich voorstelt, die zich dat ²met de geringste wenk² in goede orde kan brengen. Wat mij betreft, ik ben ter beschikking van de meester, en omdat ik hier op treurige wijze mijn leven doorbreng met elke winter vier tanden minder, zal ik weldra mijn kunstgebit krijgen, weer een mooi sieraad voor het gezicht.

Ik schrijf u deze brief ³met de kuren van een ernstige pater in een klooster,³ want het verblijf van de monniken, dat is een voorrecht dat voor contant geld kan worden verkregen, evenals de toestemming aan de lekenbroeders zich te laten ⁴verminken,⁴ dat wil zeggen de tonsuur te dragen. Zo was er in het klooster van Sint-Philips een broeder uit West-Indië teruggekomen met ⁵6000 patagons, die hij aan de overste in bewaring gaf op voorwaarde dat hij hem er 3000 van zou geven ⁶om zich te laten verminken.⁶ Enige tijd later, toen hij ⁷Zijne Eerwaarde⁷ dacht te vragen om de rest van zijn geld, antwoordde de eerwaarde provinciale overste ⁸met veel zachtheid en vriendelijkheid: 'Ga, en ga aan uw grillen ten onder.'⁸ Ik draag ze zonder kosten, dank zij de ernst van mijn karakter en mijn ⁹vijftig jaren.⁹ Het lijkt voorlopig jicht noch koliek te zijn in mijn geval en ik spits mijn oren op hetgeen waarmee het Vrouwe Ouderdom zal behagen mijn intrede ¹⁰in haar schaduwrijk¹⁰ te markeren.

Intussen belooft de ¹¹Bourgondische mij voor de volgende maand een nieuwe vrucht als gezinsuitbreiding, zonder te overwegen dat alles van mij in beslag is genomen. Zijne Zeer Christelijke ¹²Majesteit heeft zijn koninklijke hand gelegd op mijn inkomsten uit de Franche-Comté en de beloningen voor de opdrachten die uw bescherming mij had doen verkrijgen ¹³hangen in de lucht. Tot God ons de heilige vrede geeft.¹³

Ik weet niet of ¹⁴broeder¹⁴ Luis [de Grenada] in uw huis is aangekomen. Hij zal er in elk geval binnenkort zijn. Als u nog iets anders nodig hebt, bestelt u dat dan snel en ik zal u dat doen toekomen via de terugkeer

---

3. Huygens aan Chièze, 26 september 1675 (6989).

4. Huygens aan Chièze, 27 september 1675 (verloren).

5. De dood van Amalia van Solms is kennelijk het hoofdonderwerp van de brief van 27 september 1675. Toch was zij al op 8 september overleden.

6. Amalia van Solms.

7. Anna Maria van Oostenrijk en Karel II.

8. Willem III.

9. Een patagon is 48 stuivers, dus 6000 patagons is 14.400 gulden.

10. Marie-Claude de Lapie.

11. Lodewijk XIV.

12. Luís de Granada, *Obras* (1657).

van de ¹³weduwe van de heer Frederik Valckenier, buitengewoon gezant van de heren Staten [Generaal], die drie dagen geleden is overleden aan pijn in de borst, waarmee hij daags na zijn eerste audiëntie in bed is gegaan.

---

13. Petronella Moesselaars.